

Звичайні ціни наступають?

Останні кілька років питання звичайних цін для платників податків не належало до актуальних. Така ситуація склалася на практиці після внесення до ЗУ № 2181 (далі – Закону № 2181) «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» (шп. 4.3.3) норми: «Методика визначення суми податкових зобов'язань за непрямыми методами затверджується законом». Оскільки ЗУ «Про оподаткування прибутку підприємств» (шп. 1.20.10) визначає, що «донарахування податкових зобов'язань платника податку податковими органами внаслідок визначення звичайних цін здійснюється за процедурою, встановленою законом для нарахування податкових зобов'язань за непрямыми методами», набула поширення думка, що до прийняття закону, яким буде затверджена єдина методика визначення податкових зобов'язань за непрямыми методами, органи ДПП не зможуть використовувати звичайні ціни як підставу для донарахувань податкових зобов'язань.

Процедури нема, але... вона є!

Однак останнім часом ця позиція зазнала певних змін: при перевірках посилення на наведене досить часто вже не є достатнім для «припинення дискусії на цю тему», і податкові органи виявляють більшу наполегливість. При цьому вони виходять з того, що хоча шп. 1.20.10 ст. 1 ЗУ «Про оподаткування прибутку підприємств» і встановлено, що «донарахування податкових зобов'язань платника податку податковим органом внаслідок визначення звичайних цін здійснюється за процедурою, встановленою законом для нарахування податко-

вих зобов'язань за непрямыми методами», така процедура вже встановлена шп. 4.3.5 ст. 4 Закону № 2181 – «нарахування податкових зобов'язань з використанням непрямого методу здійснюється виключно податковими органами. Рішення про сплату податкових зобов'язань приймається у судовому порядку за поданням керівника відповідного податкового органу».

Також не слід, на їхню думку, ототожнювати «процедуру» застосування із методикою, яка (методика) ще не встановлена законом для непрямих методів, як це вимагає шп. 4.3.3 ст. 4 Закону № 2181, а для звичайних цін – встановлена, як це прописано в шп. 1.20.9 ст. 1 Закону «Про оподаткування прибутку підприємств». Ще один елемент обґрунтування нового підходу – донарахування податкових зобов'язань із застосуванням звичайних цін не є власне донарахуванням податкових зобов'язань за непрямыми методами. Тобто, на думку ДПАУ, вже зараз існують всі необхідні законодавчі підвалини для застосування звичайних цін.

І хоча такий підхід принаймні небезспірний, із зростаючим ризиком агресивного застосування податковими органами звичайних цін як бази для донарахувань під час перевірок дедалі частіше доводиться стикатися на практиці. Відтак, можна говорити, що часи звичайних цін вже настають, отже, не буде зайвим вивчити це питання у всій його складності.

Хто ж встановлюватиме звичайні ціни?

Власне, підтвердження і обґрунтування звичайної ціни при її визначенні платником податку, безумовно, є наріжним кам'єм будь-якого питання, пов'язаного із

Олександр МІНІН:

«Вже давно набула поширення думка, що до прийняття закону, яким буде затверджена єдина методика визначення податкових зобов'язань за непрямыми методами, податкові органи не зможуть використовувати звичайні ціни як підставу для донарахувань податкових зобов'язань. До цього схилялися і податкові органи, що знайшло відображення в кількох рішеннях про задоволення скарг платників податків. Однак останнім часом ця позиція зазнала певних змін»

звичайними цінами. Водночас, й зараз у разі виникнення спорів з податковими органами багато чого можна досягти, виходячи з суті процедурних питань.

Так, зокрема, судова практика вже прийняла посилання на необхідність дотримання вимог п. 13 Указу Президента України «Про деякі заходи з дерегулювання підприємницької діяльності» від 23 липня 1998 р. № 817/98, який визначає, що звичайні ціни для застосування їх у податкових цілях мають встановлюватися на підставі статистичної оцінки рівня цін на внутрішньому ринку, яка проводиться уповноваженим державним органом у визначеному ним порядку, і не можуть встановлюватися органами державної виконавчої влади, що використовують їх для нарахування та стягнення податків та зборів, крім випадків відсутності статистичних даних про рівень цін на окремі види товарів. Іншими словами, в загальному випадку звичайна ціна має визначатися на підставі статистичних оцінок іншим державним органом, відмінним від власне податкових органів (як виконавчих органів, що використовують звичайні ціни безпосе-

редньо для нарахування та стягнення податків), а податкові органи можуть безпосередньо визначати звичайні ціни тільки у випадку підтвердженні відсутності статистичних даних про рівень цін на такі товари.

Не слід забувати й про те, що якщо «звичайне» податкове повідомлення-рішення має оскаржувати платник податків, то у разі донарахувань на базі звичайних цін рішення повинно прийматися в судовому порядку за поданням керівника податкового органу. Невиконання органами ДПП цих процедурних вимог може бути самостійною і достатньою підставою для визнання відповідних рішень органів ДПП недійсними.

Просто? Однак практика свідчить, що наразі податкові органи досить часто нехтують зазначеними процедурними вимогами і дають можливість для успішної контратаки. Що ж, це тільки початок, далі буде складніше: і податківці, і платники податків набуватимуть досвід, адже час звичайних цін ще тільки починається ☹

Олександр МІНІН

старший партнер ЮФ «КМ Партнери»

міліції забезпечено надходження коштів на суму 2,7 млрд грн.

Серед завдань, які поставив перед податківцями Микола Азаров, – скорочення рівня переоплат, наведення порядку в адмініструванні податку на додану вартість завдяки роботі щодо зміни законодавства та поліпшення адміністрування, активізація роботи зі збитковими підприємствами, завершення перевірки так званої «газової схеми» (про результати цієї роботи податківці мають доповісти через 1,5 місяця), оприлюднення резонансних справ щодо ухилення від оподаткування. А також, зменшуючи фіскальну складову, податківцям слід зосередитись на розробці змін до законодавства, які б забезпечили надходження до бюджетів усіх рівнів. Крім того, Микола Азаров звернув увагу керівництва ДПА України на необхідність поліпшення кадрової роботи. Водночас, він зазначив, що робота по боротьбі з корупцією в органах ДПС налагоджена та ведеться достатньо ефективно.

Анатолій БРЕЗВІН:

– Загалом проведення подібних розширених засідань колегії ДПА України надає можливість оцінити свою працю, як то кажуть, зі сторони. Так, віце-прем'єр-міністр Микола Азаров в цілому роботою Державної податкової адміністрації України задоволений, хоча не обійшлося без недоліків. Наприклад, на колегії ми отримали зауваження щодо кадрової роботи, і за результатами засідання будуть проведені кадрові зміни 11 начальників районних інспекцій.

Стосовно термінів введення податку на нерухомість для населення, то з 2008 р. починається реформування податкової служби, і це вже Верховна Рада України законодавчо має визначити, на якому з її етапів (у якому році) запроваджуватиметься цей податок.

Однак спочатку треба створити реєстр власників і побачити, хто чим володіє тощо.

Довідка «ПТ»

А нерухомість поки не чіпатимемо

У вересні минулого року Кабмін прийняв постанову, в якій вказувалося, що податок на нерухомість для фізичних осіб в Україні планується ввести з 2009 р. (постанова КМУ "Про прогноз показників зведеного бюджету України по основних видах доходів, витрат і фінансування на 2008-2010 рр." (від 25 вересня 2006 р. № 1359).

Уряд роз'яснює, що податок на нерухомість для фізичних осіб передбачається ввести тільки з 2009 р., оскільки необхідно провести попередні заходи щодо інвентаризації майна й створення єдиного реєстру нерухомості громадян, аналіз платоспроможності населення й розрахунок оптимальної ставки такого податку. За прогнозом уряду, у випадку введення податку на нерухоме майно надходження від нього в 2009 р. складуть 471,2 млн грн, або 0,06% ВВП, в 2010 р. – 553 млн грн, або 0,06% ВВП. У вересневій торішній постанові відзначається, що податок на нерухомість планується запровадити "з метою детінізації доходів населення, забезпечення соціальної справедливості й зміцнення власної ресурсної бази місцевих бюджетів". При цьому конкретні розміри ставок податку на нерухомість щороку можуть уточнюватися під час проведення податкової реформи і будуть визначатися виходячи з реальних можливостей бюджету на відповідний рік. Водночас, уряд не вказує ставку, за якою буде обкладати податком нерухомість.